

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЗВО УКРАЇНИ У

НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Вступ. Сьогодні самостійна робота студентів є однією із форм організації навчального процесу у вищих навчальних закладах України і світу.

Мета статті – визначити, що самостійна позааудиторна робота з іноземної мови слугує формуванню мовленнєвої, навчальної, професійної компетентностей, розвитку самостійності як риси особистості, формуванню позитивного відношення до процесу безперервної самоосвіти.

Основний розділ. Своєрідність іноземної мови як дисципліни полягає у формуванні вмінь і навичок користування іноземною мовою як засобом створення й підтримання міжособистих зв'язків та засобом отримання професійної інформації. Самостійну роботу студентів можна класифікувати за різними критеріями: 1. За характером керівництва і способом здійснення контролю за якістю знань з боку викладача (з урахуванням місця, часу проведення), можна виділити: а) аудиторну - позааудиторну (3-4 години на день, у т. ч. й у вихідні); б) колективну роботу під контролем викладача - індивідуальні заняття з викладачем. 2. За рівнем обов'язковості: а) обов'язкову, визначену навчальними планами і робочими програмами (виконання домашніх завдань, підготовка до лекцій, практичних робіт та різновиди завдань, які виконуються під час ознайомлювальної, навчальної, виробничої, переддипломної практики; підготовка і захист дипломних та курсових робіт тощо); б) рекомендовану (участь у роботі наукових гуртків, конференціях, підготовка наукових тез, статей, доповідей, рецензування робіт тощо); в) вмотивовану (участь у різноманітних конкурсах, олімпіадах, вікторинах, виготовлення наочності, підготовка технічних засобів навчання тощо).

3. За рівнем прояву творчості: а) репродуктивну, що здійснюється за певним зразком (розв'язування типових задач, заповнення таблиць, моделювання схем, виконання тренувальних завдань, що вимагають осмислення, запам'ятовування і простого відтворення раніше отриманих знань); б) реконструктивну, яка передбачає слухання і доповнення лекцій викладача, складання планів, конспектів, тез тощо; в) евристичну, спрямовану на вирішення проблемних завдань, отримання нової інформації, її структурування (складання опорних конспектів, схем-конспектів, анотацій, побудову технологічних карт, розв'язання творчих завдань); г) дослідницьку, яка орієнтована на проведення наукових досліджень (експериментування, проектування приладів, макетів, теоретичні дослідження та ін.).

Загальною проблемою вищої освіти України є зменшення кількості годин на вивчення програмового матеріалу, тому дуже часто застосовують випереджувальні завдання. Ці завдання спрямовані на повне або часткове попереднє самостійне вивчення студентами навчального матеріалу, який буде висвітлюватися викладачем на планованих заняттях. Попередньо вивчений студентами матеріал можна використовувати на лекціях, семінарах у вигляді рефератів, наукових доповідей, обговорювати у процесі дискусії тощо.

У самоосвітній діяльності (і не тільки для студента) джерелом інформації і порадином є книга, що засвідчує і латинське прислів'я: "Книжки - друзі, книжки - вчителі". Необхідним для студента є синтетичне читання — конкретне і раціональне використання часткового і суцільного читання книги.

Останніми роками поширюється так зване швидкісне читання. Цей метод привертає увагу людей розумової праці.

Для оволодіння навчальним матеріалом можна пропонувати студентам різноманітні методи самостійної роботи з книгою: складання плану прочитаного, складання тез, конспектування, анотація, цитування,

рецензування, реферування, нотування (виписування незрозумілих слів з подальшим тлумаченням).

Але на сучасному етапі книгу замінили інші джерела інформації, такі як ІКТ (інформаційно-комунікативні технології), а студенти є "жителями" соціальних мереж, Інтернет-простору, віртуального комп'ютерного світу.

Поняття "інформаційні технології" порівняно нове – це система сукупності методів засвоєння знань і способів діяльності на основі взаємодії викладача, студента та засобів ІКТ (інформаційно-комунікативних технологій), спрямованих на досягнення результату навчального процесу, що сприяє розширенню дидактичних можливостей в організації самостійної роботи студентів, а саме: забезпечення гнучкості навчального процесу за допомогою варіативності; трансформація змісту, методів і форм навчання, організації навчальних занять, поєднання різних методик навчання для студентів різнорівневої підготовки; варіювання складності та об'єму завдань, темпу їх виконання; активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів через моделювання якісно нового типу візуалізації навчального матеріалу як реальних, так і віртуальних об'єктів, процесів та явищ; ігрового навчання, бо "життя-це гра..."; посилення мотивації і пізнавального інтересу студентів у навчанні за рахунок інноваційних методів навчання, можливості індивідуалізації навчання; мобільність на основі реалізація технічних можливостей комп'ютера, здійснення педагогічної корекції і безперервного зворотного спілкування та зв'язку; якісні зміни навчальної діяльності в цілому та контролю (здійснення тестового контролю з діагностикою, зворотнім зв'язком і оцінюванням етапів, дистанційна освіта).

Одним з видів самостійної роботи студента є домашня робота. Враховуючи обмежений обсяг годин, студентам доцільно давати набагато більшу кількість домашніх завдань, регулюючи при цьому типи вправ в аудиторії і вдома. Так, у класі краще буде робити вправи, в яких задіяна, кажучи комп'ютерною мовою, оперативна пам'ять (зорова і слухова разом

із здатністю відтворення). Для домашньої роботи більш доцільні вправи, що вимагають роботу довгострокової пам'яті (асоціативне запам'ятовування, асоціативне мислення). Домашнє завдання створює можливості для екстенсивної роботи, наприклад, тренування рецептивних навичок, запам'ятовування лексики тощо. При виконанні домашньої роботи студент має можливість самостійно обрати теми роботи, повторити матеріал, а також проконсультуватись. Сучасні навчально-методичні комплекси з іноземної мови включають в себе матеріал для домашньої роботи, до якого включено різні вправи, що закріплюють пройдене в аудиторії, наприклад, традиційні тренувальні вправи з граматики (підстановка, вживання потрібної форми, трансформація речення, виправлення помилок). Домашня робота може бути ланцюжком між аудиторними й поза аудиторними заняттями: вона закріплює вивчене і може використовуватися перспективно, тобто для знайомства з матеріалом, який буде вивчатися в аудиторії. Це – вправи з пошуку й засвоєння лексики, необхідної для подальшої роботи, повторення та систематизація граматичного матеріалу. Студенти можуть отримати творче завдання, яке готує їх до роботи в аудиторії: знайти матеріал, який стосується теми наступного заняття. Наприклад, якщо наступна тема з студентами немовного факультету, наприклад з хіміками, має бути “Mendeleev’s Periodic Table”, їм можна запропонувати підготувати матеріали про елементи періодичної таблиці чи про якісь інтересні факти відкриття Періодичної таблиці Менделєєва, а потім обговорити на занятті. Це буде цікавим для студентів, і в той же час корисним, так як вони зможуть засвоїти багато нових слів і таким чином покращити свій словниковий запас [5].

Висновки. Спираючись на вищезазначене, ми дійшли до висновку, що самостійна робота студентів є необхідним та невід’ємним засобом вищої освіти в Україні та в усьому світі, потужним ланцюжком у безперервної освіті впродовж всього життя.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. – К.: Вересень, 1996. – 129с.
2. Кудрянт З. Н. Система освіти в Україні // Педагогіка. Навч. посібник. – Одеса: ПДПУ, 2001. – С. 55-56
3. Ландэ Д. В. Поиск знаний в интернет. Профессиональная работа / Ландэ Д. В. – М.: Издательский дом "Вильямс", 2005. – 72 с.
4. Нечаев В.Я. Социология образования: Курс лекций / Нечаев В.Я. – М.: Центр социологии образования, 1998. – 190 с.
5. Педагогические теории, системы, технологии : Учеб. для студентов высш. и сред. учеб. заведений, обучающихся по пед. специальностям и направлениям / И.Б. Котова и др. / Под ред. С.А. Смирнова. – М.: Академия, 2004. – 509 с.